

DE HUIDIGE WET VPS
BESCHERMT EX-PARTNERS
ONVOLDOENDE

INLEVERCODE: 208343
Essay Leergang Collectieve Pensioenen 18-12-2022

De huidige wet VPS beschermt ex-partners onvoldoende

Een voorbeeld uit de praktijk. Jan en Henk waren jarenlang gelukkig getrouwd, maar uiteindelijk loopt hun huwelijk stuk en eindigt het in een vervelende (v)chtscheiding. Henk heeft tijdens het huwelijk flink carrière gemaakt. Jan heeft tijdens het huwelijk niet gewerkt om het huishouden te doen en Henk te ondersteunen in zijn carrière. In het echtscheidingsconvenant van Jan en Henk is opgenomen dat de opgebouwde pensioenen verdeeld worden volgens de wettelijke verdeling (verevening).

Jaren na de scheiding is het conflict tussen Jan en Henk nog steeds niet opgelost. Jan en Henk bereiken ongeveer gelijktijdig de pensioengerechtigde leeftijd. Doordat Henk flink carrière gemaakt heeft, heeft hij een mooi pensioen opgebouwd bij verschillende pensioenfondsen. Jan daarentegen heeft maar een heel klein pensioen opgebouwd. Henk is nog steeds verbitterd dat 'Jan hem alles heeft afgepakt' en weigert het pensioen aan te vragen waar Jan een deel van zou ontvangen. Henk heeft zelf voldoende vermogen en inkomen en heeft het pensioen niet nodig. Door dit besluit van Henk zal Jan het gedeelte van het pensioen van Henk waar hij recht op heeft niet ontvangen.

Bij verevening ontvangt de ex-partner het gedeelte van het pensioen namelijk pas als de deelnemer dit aanvraagt. Het gevolg hiervan is dat Jan een enorm gat in zijn inkomen heeft en dat Henk jaren na de echtscheiding nog steeds invloed heeft op de financiële situatie van Jan.

Dit is één voorbeeld uit de praktijk waaruit blijkt dat een ex-partner bewust, of onbewust, benadeeld kan worden bij toepassing van de huidige wet VPS. Ex-partners kunnen bij het opstellen van het echtscheidingsconvenant kiezen om af te wijken van de standaardverdeling volgens de wet VPS. Zo kan er gekozen worden voor 'conversie'. Bij conversie wordt het pensioen voor de ex-partner afgesplitst van dat van de deelnemer. Hierbij kan de ex-partner zelf kiezen wanneer hij/zij dit gedeelte wil ontvangen. Ervaring uit de praktijk leert echter dat de overgrote meerderheid kiest voor de standaard wettelijke verevening.

Door deze ervaringen uit de praktijk vraag ik mij in dit essay af: *"biedt conversie betere bescherming aan ex-partners dan verevening?"* Dit essay geeft antwoord op bovenstaande vraag. Eerst volgt een beschrijving van de huidige situatie en een vooruitblik naar de toekomst. Vervolgens volgt een uiteenzetting van argumenten voor en tegen deze probleemstelling. Gevolgd door een conclusie op basis van eerder genoemde argumenten. Tot slot geef ik mijn eigen mening op het vraagstuk.

De wet verevening pensioenrechten bij scheiding (VPS)

De wet VPS is van toepassing op alle scheidingen die plaats hebben gevonden na 30 april 1995. Onder het begrip scheiding valt een echtscheiding, een scheiding van tafel en bed die definitief is en het ontbinden van een geregistreerd partnerschap. Scheidingen die voor deze datum plaatsvonden vallen onder andere wettelijke regelingen, namelijk de 'motie Mosterd' en het 'arrest Boon Van Loon' (Rijksoverheid, sd). Dit essay beperkt zich tot echtscheidingen die vallen onder de wet VPS en dus plaatsvonden na 30 april 1995.

De wet VPS regelt dat ex-partners aanspraak maken op 50% van het door de ander opgebouwde ouderdomspensioen tijdens het huwelijk en het opgebouwde partnerpensioen tot aan de scheidingsdatum (Rijksoverheid, 2021). Bij een echtscheiding kan echter afgeweken worden van deze standaard wettelijke verevening. Ex-partners kunnen ervoor kiezen om de toepassing van de wet geheel uit te sluiten bij aanvang van het huwelijk/geregistreerd partnerschap, of in een geschrift

gesloten bij de ontbinding van het huwelijk/geregistreerd partnerschap, bijvoorbeeld een echtscheidingsconvenant (Rijksoverheid, 2021).

Naast het uitsluiten van de wet VPS kan er ook gekozen worden om af te wijken van de standaard wettelijke verdeling. Dit kan op twee manieren. Ten eerste kunnen ex-partners kiezen voor verevening met een ander percentage dan 50%-50% of een andere periode dan de huwelijkse periode. Zo kan bijvoorbeeld de periode dat men samenwoonde, maar niet getrouwd was bij de periode van verevening betrokken worden. Of kan er gekozen worden om de ex-partner niet 50% van het opgebouwde pensioen te laten ontvangen, maar slechts 40%, of juist 60%. Deze afspraken kunnen in het echtscheidingsconvenant opgenomen worden (ABP, sd).

De tweede mogelijkheid om hier van af te wijken is conversie van het pensioen. Hierboven wordt conversie al kort benoemd. Bij conversie wordt 50% van het tijdens het huwelijk opgebouwde ouderdomspensioen en al het tot de scheidingsdatum opgebouwde partnerpensioen afgesplitst en omgezet (geconverteerd) naar een zelfstandige aanspraak voor de ex-partner. De ex-partner kan vanaf dat moment zelf besluiten wanneer hij/zij het conversie-deel van het pensioen wil ontvangen. Zo is de ex-partner niet meer afhankelijk van de pensioenkeuzes van de deelnemer (ABP, sd). Bij conversie kan overigens ook afgeweken worden van de 50%-50% verdeling en huwelijkse periode.

Uit onderzoek is gebleken dat scheidende partners en echtscheidingsprofessionals niet of onvoldoende op de hoogte zijn van de mogelijkheden om af te wijken van de standaard toepassing van de wet VPS (Schrama, 2021). Daarom zijn er plannen om de wet aan te passen. De grootste wijziging is dat de pensioenaanspraken na een scheiding niet meer standaard worden verevend, maar dat er standaard conversie op het pensioen wordt toegepast. Er kan dan nog steeds gekozen worden voor verevening, maar dit moet door beide ex-partners worden vastgelegd (Schrama, 2021).

Plannen voor het aanpassen van deze wet zijn al in 2019 gemaakt. Oorspronkelijk zou de nieuwe wet ingaan op 1 januari 2021, dit is al twee keer verschoven (Eerste Kamer der Staten-Generaal, 2021). Uiteindelijk is besloten om de wetwijziging uit te stellen tot januari 2027. Dit vanwege de grote wijzigingen in het pensioenstelsel en om professionals meer tijd te geven om zich aan te passen (Pensioenfederatie, 2022).

Waarom is conversie beter dan verevening?

Na een schets van de huidige situatie waar scheidende partners mee te maken krijgen volgt nu een uiteenzetting van argumenten waarom de standaard keuze voor conversie een betere bescherming biedt aan ex-partners dan de standaardkeuze voor verevening. Er volgen drie argumenten voor deze stelling en twee argumenten die deze stelling tegenspreken.

Ten eerste kunnen ex-partners bewust, of onbewust, benadeeld worden bij toepassing van standaard verevening van het pensioen. De situatie geschetst in de inleiding is een voorbeeld van bewuste benadeling van een ex-partner. Onbewust kan een ex-partner ook benadeeld worden. Bijvoorbeeld bij een groot leeftijdsverschil tussen ex-partners. Als je veel ouder bent dan je ex-partner, ga je waarschijnlijk eerder met pensioen. Het gevolg hiervan is dat je zodra je met pensioen gaat een gedeelte daarvan aan je ex-partner moet afdragen. Je hebt zelf dan nog geen recht op een deel van het pensioen van je ex-partner omdat die pas jaren later pensioen gaat ontvangen. Zo kun je financieel nadeel ondervinden van verevening van het pensioen.

Ten tweede heeft een ex-partner bij conversie zelf regie over het inkomen in de toekomst. Dit argument sluit aan bij het hierboven genoemde argument, maar gaat nog iets verder. Als ex-partner ben je niet alleen niet meer afhankelijk van je ex-partner, maar je kunt volledig zelf de regie voeren

over wanneer jij het pensioen wil laten uitkeren. Dit moet natuurlijk binnen de flexibiliseringsmogelijkheden van het pensioenfonds passen. Zo kan een ex-partner een veel betere financiële toekomstplanning maken. Conversie draagt bij aan de financiële zelfstandigheid en beperkt financiële kwetsbaarheid bij beide ex-partners (Hoens, 2007).

Scheidende ex-partners willen vaak niets meer met elkaar te maken hebben. Bij een verevening van pensioen is dit niet het geval. Je bent als nog steeds afhankelijk van je ex-partner voor het moment wanneer je verevend pensioen gaat ontvangen. Bij scheidingen waar de emoties hoog oplopen kan het ex-partners rust bieden als ook het pensioen helemaal van elkaar losgekoppeld is.

Het eerste argument tegen het kiezen voor standaardconversie is dat er na overlijden van de ene ex-partner geen recht meer is op bijzonder partnerpensioen voor de andere partner. Dit recht is namelijk meegenomen in de geconverteerde aanspraak. Het tweede tegenargument is: als een verevend pensioen wordt uitgekeerd aan de ex-partner, en deze ex-partner komt te overlijden, dan keert het verevende gedeelte terug naar de deelnemer. Dit zal bij conversie niet gebeuren, omdat het pensioen echt afgesplitst is. Deze twee zaken kunnen als een nadeel ervaren worden (Hoens, 2007).

Echter, dit mogelijke nadeel kan gemakkelijk weerlegd worden door het feit dat het na de conversie verkregen pensioen voor zowel de deelnemer als de ex-partner in de regel hoger uitvalt dan bij een verevening (Hoens, 2007). Ook kunnen scheidende ex-partners die zwaarwegende argumenten hebben tegen toepassing van conversie nog altijd afwijken van conversie en kiezen voor verevening van het pensioen.

Conclusie & eigen mening

Uit bovenstaande argumenten kan de conclusie getrokken worden dat conversie betere bescherming biedt aan ex-partners, terwijl dit niet in grote mate ten koste gaat van het pensioen van de deelnemer. Er zijn argumenten te bedenken tegen het toepassen van conversie, maar deze zijn gemakkelijk te weerleggen. Dit essay legt de financiële kwetsbaarheden bloot die ex-partners lopen bij de huidige interpretatie en toepassing van de wet VPS. De voorgestelde wijziging in de wet, waarbij conversie de standaard wordt en verevening alleen mogelijk is als dit schriftelijk wordt vastgelegd is een stap vooruit in de bescherming van rechten van ex-partners. Helaas is de invoering al meerdere malen uitgesteld en nu zelfs tot in 2027. Dit is een gemiste kans. Om ex-partners in de toekomst financieel te ondersteunen is het van belang dat deze wetswijziging zo snel mogelijk wordt doorgevoerd.

Tot slot mijn persoonlijke mening. Ik onderschrijf alles wat er in dit essay geschreven staat. In mijn ervaring als contactspecialist bij APG ben ik meerdere malen schrijvende situaties tegengekomen als gevolg van toepassing van standaardverevening volgens de wet VPS. Soms bewust, door iemand die zijn/haar ex-partner het leven zuur maakt. Veel vaker onbewust door een groot leeftijdsverschil tussen beide ex-partners. Vaak geven deze ex-partners aan helemaal niet op de hoogte te zijn geweest van de mogelijkheid tot conversie bij de scheiding. Dit onderwerp was het eerste dat in mijn gedachten opkwam toen ik over het schrijven van dit essay nadacht. Deelnemers, en ex-partners zijn vaak hevig geëmotioneerd over de (on)bedoelde vervelende uitkomst van het verevenen van pensioen. Door te kiezen voor conversie kunnen we in de toekomst een hoop ellende besparen.

Bibliografie

- ABP. (sd). *U bent korter dan 2 jaar geleden gescheiden of u gaat scheiden*. Opgehaald van www.abp.nl: <https://www.abp.nl/uw-situatie-verandert/uit-elkaar-gaan/korter-dan-2-jaar-gescheiden-of-ik-ga-scheiden>
- Eerste Kamer der Staten-Generaal. (2021). *Wet pensioenverdeling bij scheiding 2022*. Opgehaald van www.eerstekamer.nl.
- Hoens, F. (2007). *PDF hosted at the Radboud Repository of the Radboud University*. Opgehaald van <https://repository.ubn.ru.nl/>.
- Pensioenfederatie. (2022). *Pensioen en scheiding*. Opgehaald van www.pensioenfederatie.nl: <https://www.pensioenfederatie.nl/website/themas/pensioenuitvoering/pensioen-en-scheiding>
- Rijksoverheid. (2021). *Wet verevening pensioenrechten bij scheiding*. Opgehaald van www.wetten.overheid.nl: <https://wetten.overheid.nl/BWBR0006641/2021-07-10#Artikel2>
- Rijksoverheid. (sd). *Hoe wordt het pensioen verdeeld na een scheiding?* Opgehaald van www.rijksoverheid.nl: <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/scheiden/vraag-en-antwoord/verdelen-ouderdomspensioen-na-scheiding>
- Schrama, W. M. (2021). Herziening van de Wet verevening pensioenrechten. *Tijdschrift voor Familie- en Jeugdrecht*, pp. 34-39.